

MEDYA VE TEHDİT-GÜVENLİK ALGILAMALARINDA DEĞİŞME

KÂHYA BİRGÜL, Alev*
TÜRKİYE/TURPIYA

ÖZET

Küreselleşme ile birlikte teknolojideki gelişmeler hızla insanlığın kullanımına sunulmuş, bilgi, üretilen kaynaktan anında insanlığın hizmetine girmiş, onların sosyo-kültürel hayatlarını etkisi altına almıştır. Bu hızlı gelişim insanlığın hayat biçimini etkileyerek değişimlere yol açmıştır. Ancak bilginin üretildiği kaynaktan hedeflenen kitleye ulaşımında zincire müdahale olabileceği ihtimali medyayı ve gücünü belirlemede önem kazanmıştır. Bu bildiriye medyadan gelen bilgilerle çağın tehdit ve güvenlik algılamalarındaki değişikliğin sosyo-kültürel hayatı nasıl değiştirdiği anlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, medya, güvenlik, tehdit, kültür, sosyal değişme, aile.

ABSTRACT

Media and Changing of Threat Perceptions-Security Considerations

Security concept which has to be changed in the process of globalization. There are some explanations about the changing security matters. These are; Threat, enemy, enemy attitudes, media power, technologic opportunities, advance of human being and natural changes.

Family is the smallest unit of the society. A change in family may cause change in the whole society. For this reason, it is important to examine the effect of television, and the other mass media, on family relationships from the sociological point of view.

Key Words: Globalization, mass media, security, threat, culture, social change, family.

GİRİŞ

Küreselleşme süreci siyasal, ekonomik, sosyal, psikolojik ve kültürel boyutların iç içe olduğu çok boyutlu bir süreçtir. (Öztürk, 2007: 5)

Küreselleşme, özellikle ekonomik boyutta yaşanan dönüşümler nedeniyle dünyanın güvenlik anlayışını değiştirmiştir. Ekonomik alanda yaşanan

* Dr., Atatürk Kültür Merkezi Uzmanı. Ankara/TÜRKİYE. **e-posta:** alevbirgül@gmail.com

küreselleşme dünya ekonomisinin büyük bölümünü refahın paylaşılması açısından henüz kapsamamaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin yaklaşık yarısı uluslararası ticaret yatırım ve sermaye akışlarından uzak kalmakta, dış ticaret ve yatırımlar daha çok gelişmiş ülkelere yönelmektedir. Bu durum, ülkeler arasındaki gelişmişlik düzeyini derinleştirmekte, küresel kriz ve tehditlere davetiye çıkarmaktadır. (Aktel, 2001: 198) Az gelişmiş ülkelerde elverişsiz yaşam koşulları, gelişmiş ülkelere yönelik yasa dışı göçü arttırmış ve sonuçta bu süreç de gelişmiş ülkelerde toplumsal huzuru tehdit edebilecek duruma gelmiştir. Millî, dinsel, etnik, sosyal, siyasal biçimlenme ve ekonomik farklılaşmalar medeniyetler arası uzlaşmayı zorlaştırmıştır. (Kıraç, 2001: 7) Bu da uyuşturucu ticareti, organize suçlar, terörizm, nükleer malzeme ve silah kaçakçılığı gibi güvenlik problemlerinin artmasına ve ulusal güvenliğin çerçevesini genişleterek bölgesel hatta küreselleşmesine sebep olmuştur.

Ekonomik bütünleşmeyle birlikte teknolojik ve iletişim alanındaki gelişmeler kültürel boyutta da etkili olmakta, ortak bir kültür meydana gelme sürecinde birtakım problemler yaşanmaktadır. Ortak bir kültür oluşumu aşamasında, kendinden ödün vermek zorunda kalan birey kendisine hâkim olma kapasitesini kaybetmektedir. (Küresel Dinamikler, 2007) Bireysel hareket etme niteliğinin takdirle karşılanan değerler hâline gelmesiyle birlikte sosyal ilişkiler geleneksel çerçeveden ayrılmakta ve bireysel düzeyde güvensizlik ve korkuyu da beraberinde getirmektedir. Bu sosyal ve kültürel değişimlerle insana anlam verici alışkanlıklar ve tutumlar yok olmakta, bunun sonucunda, sokak şiddeti, alkol ve madde bağımlılığı, ev içi şiddet ve merkez çevre oluşumları (çeteler, organize suç örgütleri vb.) gibi sosyal sorunlar gittikçe ağırlaşmaktadır.

Gerçekten de küreselleşme süreciyle siyasi ve sosyal farklılıkların ekolojik, ekonomik ve kültürel sorunlarla birleşmesinden karmaşık açmazlar oluşmaktadır. Mevcut ulusal, etnik ya da dinsel bölünmeler, nüfusun artması, kaynakların kıtlaşması, dengesiz gelir dağılımı gibi sorunlarla birleşince modern silah teknolojisi ile küresel birbirine bağımlılığın artması dünya barışını tehdit eden gelişmelerin hızlanmasına neden olmaktadır. (Tuna, 2001: 1)

Küreselleşme ve Yeni Tehdit Anlayışı

Küreselleşme ile güvenlik dönüşümü arasındaki ilişki hem tek taraflı bir küreselleşme ile keskinleştirilen ekonomik uçurumlardan, hem de küreselleşmenin sağladığı iletişim olanaklarının bir yandan yeni fırsat, imkân ve kabiliyetler yaratırken diğer yandan yeni tehditler için sağladığı elverişli ortamdan kaynaklanmaktadır.

Yeni tehditler ağırlıklı olarak devlet merkezli olmamalarıyla tanımlanmaktadır. Kitle imha silahlarının kullanılması olasılığı ile dehşet boyutunu arttıran terörizm, gelişmiş ülkelere yönelmiş olan yasa dışı göç, Çernobil ile sembolleşen çevre felaketleri ve AIDS gibi bulaşıcı hastalıkların yayılımı, içme sularının kirlenmesi, küresel ısınma, kuş gribi, delidana, kene, domuz gribi vb. gibi yeni tehditler giderek devlet merkezli tehditlerin yerini

almaktadırlar. Yeni tehditlerin boyutları aynı zamanda uluslararası iş birliğinin de önemini ortaya koymaktadır. (Eslen, 2005: 177)

Yüzyılın sonlarında meydana gelen oluşumlar sonucunda, tüm dünyada (olduğu gibi Türkiye’de de) stratejik tehdit algılamalarında bazı değişimler meydana gelmiştir. Tehdit kavramı daha önce belirgin ve kitlesel iken bugün, çok yönlü, çok boyutlu ve değişken bir hâle gelmiş olup, ortama belirsizlikler hâkim olmuştur. Bu şekilde, geleneksel tehdit kavramı artık bölgesel ve etnik çatışmalar, ülkelerdeki siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklar ve belirsizliklerle birlikte değişerek kitle imha silahları ve uzun menzilli füzelerin yayılması, kökten dincilik, uyuşturucu ve her türlü silah kaçakçılığı, uluslararası terörizmi de içine alan bir şekilde ortaya çıkan yeni tehdit ve riskleri de içermektedir. (Öke, 2001: 39) Bu risklere, zayıflayan devlet yapıları, bölgele indirgenmiş olan nükleer tehdit, insan haklarının yükselen değer olarak belirginleşmesi ve hemen her alanda uygulanan çifte standartları (Booth, 2003: 41) ekleyenleri de hesaba katmak gerekiyor.

Yeni güvenlik anlayışı olarak askerî boyutta devletin güvenliğinin yanı sıra, ekonomik, toplumsal, siyasi, çevresel, etnik, kültürel boyutlar da yeni güvenlik anlayışının tanımlarına eklenmiştir. Yeni teknolojinin, özellikle bilginin saklanması, iletişim alanından hiç olmadığı kadar yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanması, güvenlik tanımlarını, anlayışlarını temelden etkilemiştir. Bu durum da tehdit unsurlarının, yeni bir boyutla şekillenmesine neden olmuştur. Nitekim ABD’de 11 Eylülde terör amacıyla kaçırılan uçakların bilişim sistemleri sayesinde kolay kullanılabilir hâle gelmesi, bu uçakların uzun süre radardan kaybolması, radarların bilişim destekli sistemlere sızan teröristler tarafından yapılması, Pentagon’un otomatik savunma sisteminin bu sisteme gelen kişilerce bloke edilmesi güvenlik anlayışının değiştiğinin göstergesidir. Bundan böyle gelecekle ilgili güvenlik öngörülerini yapılarık teknoloji, çevre, silahlanma, refahın ve doğal kaynakların paylaşımının uygun şekilde olmasının gerekliliği gibi çok farklı konular da işin içinde yer almaktadır. Bu bağlamda çatışma alanları da değişikliğe uğramıştır. Bu değişikliklerle güvenlik kavramını doğrudan etkileyen temel parametre küreselleşme olmuştur. (Tansu, 2007: 3)

İletişim teknolojisinin muazzam atılımlar yaptığı, bilginin her gün bir önceki günden daha fazla üretildiği, yepyeni tehditlerin ortaya çıktığı bir çağda, küreselleşme sürecinden etkilenmeyen hiçbir olgu yoktur. İster ideolojik bir dayatma isterse kendiliğinden ortaya çıkan bir süreç olsun; küreselleşme her geçen gün yeni boyutlar kazanan dinamik bir olgudur. Ülkeler bu dinamik olgu içerisinde yerlerini yeniden tanımlamak, hedef ve stratejilerini buna göre yeniden saptamak durumundadır. Özellikle küresel ve yerel ölçekte ekonomik yapıda beliren yeni oluşumların beraberinde getirdiği siyasi ve sosyal değişimlerin bizzat yarattığı gerilimler ve ortaya çıkardığı yeni sorunlar, güvenlik tanımının içeriği, boyutları ve yönünün nasıl bir gelişme gösterdiğinin yeniden incelenmesi gereğini doğurmaktadır. Bu bağlamda, dünyanın en stratejik noktalarının birinde yer alan ülkemiz de, küresel ve bölgesel ölçekte

ortaya çıkan bu yeni durumda, mevcut güvenlik tanımını analiz etmek ve ortaya çıkmış olan siyasi, sosyal, ekonomik ve sosyolojik tabloya göre yeni bir güvenlik tanımı üretme ihtiyacına girmiştir.

Bugün küreselleşme ile birlikte güvenlik alanında iki önemli dönüşüm belirgin hâle gelmiştir. Birincisi daha önceleri sadece devletlerden algılanan tehditler artık aynı ölçüde devlet dışı aktörlerden de algılanmaktadır ve bu tehditler teknolojinin de yardımıyla küreselleşmiştir. Terörist organizasyonların ve organize suç örgütlerinin küreselleşmenin sağladığı teknolojiye erişim kolaylığı ve iletişim imkânları ile çok daha etkili saldırılar düzenleyerek hükümetleri zorlayabilecekleri uzmanlar tarafından dile getirilmektedir. Özellikle biyolojik ve kimyasal silahların üretimi ve kullanımının oldukça basit bir süreç hâline geldiğini ve kolaylıkla kullanılabileceğini dile getiren bazı yazarların yanı sıra literatürde bu silahların tarım gibi kritik sektörlerde kullanılmasının da çok büyük tehditler yaratabileceğini iddia eden düşüncelere rastlanmaktadır. Terör örgütlerinin bugüne değin bu silahları kullanarak gerçekleştirdikleri saldırıların sayısı olarak azlığı ve etkisinin düşüklüğü şimdilik rahatlatıcı bir unsur olarak görülse de özellikle ABD bu tür saldırıların gelecekte kendisine sıklıkla yöneleceğine dair ciddi endişeler taşımaktadır. (Örgün, 2001: 34)

“Güç” Kavramı

Bir ülkenin askerî ve ekonomik gücünün yanı sıra kültürü ile de egemen güç konumunu sağlama alabileceği çeşitli görüşlerce ifade edilmektedir.

Uluslararası politikada güç bir aktörün diğer bir aktörü kendi çıkarları doğrultusunda davranmaya zorlama yetisi olarak tanımlandığı gibi, bir aktöre yapmak istemediği bir şeyi yaptırabilme kabiliyeti olarak da tanımlanabilmektedir. Nüfus, coğrafi konum, doğal kaynakların varlığı ve hatta iklim bile gücü oluşturan öğeler arasında yer almaktadır.

Joseph Nye, gücün sadece kendisinin tanımladığı “sert güç” kavramını oluşturan ekonomik ve askerî bileşenlerle anlaşılamayacağını ifade ederken, güç kavramında “yumuşak güç” olarak nitelendirdiği siyasal gündemi belirleme yeteneğini ön plana çıkarmaktadır. Eğer bir ülke değerleriyle, ideolojisiyle, sistemiyle, kurumlarıyla, kültürüyle ve yaşam tarzı ile diğerlerinin özlem duyduğu bir çekim alanı yaratabilirse güce dayalı zorunlu koalisyonlar peşinde koşmaya gereksinim duymayacak ve onu gönüllü olarak takip edecek ülkeler kolaylıkla bulunacaktır. Nye'nin “yumuşak güç” olarak tanımladığı bu gücün etkisi, askerî ve ekonomik öğeler kadar çabuk sonuç getirmese de uzun vadede bu öğeleri destekleyici büyük bir rol üstleneceği varsayılmaktadır. (Yumuşak gücün önemini açıklarken bir ebeveynle çocukları arasındaki ilişkiden yola çıkmaktadır. Yazara göre çocukların doğru inanç ve değerlerle yetiştirilmesi, uzun vadede, onları dövmekten veya harçlıklarını kesmekten çok daha iyi sonuç verecektir.), (Nye, 2003: 17).

İletişim Çağında Tehdit Algılamaları

Uluslararası güvenlik kuruluşlarından biri olan NATO'nun oluşturduğu sıkı güvenlik stratejilerini ve Akdeniz bölgesindeki tehdit algılamalarına karşı diyalogcu yaklaşımını, bilgiye ve iletişime verilen önemin göstergesi şeklinde bir örnek olarak sunabiliriz.

Bilgi Alanında Diyaloga tabi ülkelere;

- Psikolojik savaşçılar olarak bilhassa gazetecilerin, akademisyenlerin ve parlamenterlerin NATO'yu ziyaret etmelerinin sağlanması,
- Yeni yetişen genç neslin etki alanına dâhil edilmesi ve bilgilendirilmesi,
- Araştırma ve savunma kuruluşlarının kurulması ve güçlendirilmesi,
- Diğer NATO ülkelerinde bulunan savunma güvenlik kuruluşlarında çalışan personel ve araştırmalarla bu kuruluşların takviye edilmesi,
- Bilgi ve materyal akışının daha hızlı ve güvenli yapılabilmesi amacıyla, taslak bir güvenlik antlaşmasının (code of conduct) yapılması,
- Halka ilişkilerin geliştirilmesi ve halkın bilgilendirilmesi.

Bilgi ve veri akışının sağlanması için gerekli koşullar örnekte görüldüğü gibi sıralanmıştır. (Nye, 2005: 14).

Türkiye, jeopolitik ve jeostratejik mevki itibariyle, dünyanın en önemli petrol rezervlerine sahip Ortadoğu ve Hazar Havzası, önemli deniz ulaştırma yollarının kavşağında bulunan Akdeniz Havzası, Rusya için hayati öneme haiz Karadeniz Havzası ve Boğazlar, SSCB ve Yugoslavya'nın dağılması ile yapısal değişikliğe uğrayan Balkanlar, etnik çatışmaların sürdüğü merkezi Asya ve Ortadoğu'ya geçişi kontrol eden zengin tabi kaynaklara sahip Kafkasya, Avrasya ile Orta-Asya'yı birleştiren coğrafyanın merkezinde etkili bir konumda bulunan bir bölgededir. Bu nedenle tehdit algılamalarını ve buna yönelik sıkı güvenlik stratejilerini üretmek durumundadır. Jeopolitik ve jeostratejik konumu ile asırlardır sıkıntılar yaşayan Türkiye, üreteceği aktif politikalarla artık önceden hazırlanmış senaryoların küçük rol oyuncusu değil, strateji üreten, senaryoların hazırlanmasında yer alan ve başrollerde oynayan bir aktör olarak yeni dünya sahnesinde yerini alacaktır. (Özdağ, 2001: 3)

İletişim çağının sembolü olan internet ve yeni iletişim araçlarının terörizm ve terörist eylemler üzerindeki etkisi sıkça ele alınan konular arasında yerini almıştır. İletişim imkânlarının sağladığı avantajlar gücün devlet dışı aktörlere ulaşmasını kolaylaştırdığı ve bu yeni aktörlerin, geleneksel aktörler olan devletlere nazaran daha avantajlı konumda oldukları sıkça dile getirilmektedir. Daha şimdiden pek çok terörist örgütün internet, uydu teknolojileri ve mobil telefonlar aracılığı ile haberleşme ağları kurmakta olduğu göz önüne alındığında iletişim teknolojilerinin terörist örgütlerin lehine işleyebileceği görülmektedir.

Ayrıca, internet ortamında virüslerle programların işlemez hâle gelmesi hatta bilgi sistemlerinin çökertilmesi “Siber Terörizm”de yeni bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kimyasal ve biyolojik silahların kullanıldığı terör eylemlerinin gerçekleşmiş olması, konu üzerine çalışan uzmanların tehdidin büyüklüğünü tartışmalarını da beraberinde getirmektedir. Bu silahların gelecekte terörist gruplar tarafından kullanılabilme ihtimali yüksektir. Günlük yaşamda kolaylıkla ulaşılabilen ve bulunan tarım ilaçları ile çok etkili zehirler üretebilmek mümkündür ve genetik mühendisliği alanındaki ilerlemeler çok daha etkili mikropların üretilmesini sağlayabilmektedir.

Bu çerçevede toplumun tarımsal alt yapısına biyolojik silahlar kullanarak yapılabilecek terör eylemleri, “agro-terörizm” (tarım terörizmi) olarak isimlendirilmektedir. ABD tarım sektörüne vurabileceği darbeyi inceleyen bu sektörde gerek ürünlerin ve tohumların bozulması, gerekse istihdamın daralması ve ihracatın azalması ile milyarlarca dolarla ifade edilebilecek zararların oluşabileceğini iddia etmektedir.

1989 yılında, Şili’den Japonya’ya ihraç edilen meyvelere zehir enjekte edildiği ihbarı yapılmış, yapılan incelemelerde sadece iki üzüm salkımına zehir bulaştırıldığı anlaşılmışa rağmen bu saldırının yarattığı korku, Şili’nin meyve ihracatına 333 milyon dolarlık bir darbe vurmuştur. Saldırının çapının küçüklüğü ile verdiği zararın büyüklüğü arasındaki ters orantı, bu tür saldırıların küçük çaplı olmasına rağmen “söylentinin” yayılmasının tahmin edilenden fazla zararlara yol açtığını göstermektedir. (Örgün, 2001: 35)

Güvenlik Konusuna Yaklaşımlar

Günümüz dünyasındaki siyasal pratikte, devletten önce bireyin birincil konuma yükselmesiyle, “insan güvenliği” üzerine vurgular artmaktadır. Konuya neo-liberal yaklaşımlar, sadece insan haklarındaki duyarlılığı ön plana çıkarmıyor; aynı zamanda yeniden yorumlanan umdeleri ışığında, farklı bir uluslararası ilişkiler kuramı inşa etme denemelerine girişmektedir. Devletlerin egemenliği kadar, özgür bireylere dayalı egemen toplum anlayışı kabul görmektedir. Kısaca, liberal devletin ister merkezin sağında ister solundaki demokrat hükûmetlerce yönetilsin, kendi-sınırlarının dışına taşan görev ve sorumlulukları vardır. Böylece çoğulcu demokrasi, insan hak ve özgürlükleri gibi liberal değerlerin uluslararası düzeyde korunması, desteklenmesi, hatta onlar için “insancıl müdahaleler” de bulunulması yeni çağın temelde “misyoner” bir tavrı olmaktadır. (Dağı, 2000: 14)

Bu da, içte gereksinim duyulan yeniden yapılanmayı sağlamakta harç görevi görmektedir. Yukarıda sözünü ettiğimiz paradigma sıçramaları tabii ki sancılı olmaktadır.o hercümerc içinde istikrarı, kimi ülke paranoyaya kapılıp devleti “derinleştirerek”, kimi de demokrasiyi “derinleştirerek” yakalamaya çalışmaktadır. (Öke, 2001: 41) Her ikisi de ileri uçlardır.

Viotti ve Kauppi Pluralist yaklaşımları dört noktada toplarlar. Birinci olarak, pluralistler devletin dışındaki aktörleri de kabul ederler, devletin yanında bireyi, uluslararası örgütleri ve baskı gruplarını dâhil etmektedirler. İkinci olarak, pluralistler devleti bir bütün olarak değil alt örgütlerden ve birimlerden meydana gelen bir yapı olarak ele alırlar. Üçüncü olarak, pluralistler kararların alınmasında sadece devletin değil aynı zamanda uluslararası aktörlerin arasındaki rekabetin ve pazarlıkların etkisi olabileceğini düşünmektedirler. Dördüncü olarak, pluralistlere göre uluslararası ilişkilerin gündemi çok yoğundur. Pluralistler, ticaretten, ekonomik ilişkilere, güç, eğitim, sağlık, çevre kirliliği, iklim değişiklikleri, bulaşıcı hastalıklar, kısacası her türlü toplumsal sorunları da uluslararası ilişkilerin konusuna dâhil etmektedirler. (Arı, 2002: 18)

Habermas'ın her bir bilgi üretim tarzının belirli bir çıkara tekabül ettiği argümanı, eleştirel teorilerin ortaya çıkışına katkı sağlamıştır. Yine, bölgesel serbest ticaret alanlarının geliştirilmesini dünya barışı açısından öncelikli gören bütünleşme yaklaşımları da davranışsal temele oturmuştur. Bu hâliyle güvenlik, ekonomik iş birliğinin engelleri ya da iletişim olanaklarının sınırlandırılması gibi konuları da kapsar hâle gelmiştir. Haberleşme/iletişim teorilerine göre çokuluslu firmaların sınır ötesi faaliyetleri, uzaydan yayın sağlayan uydular, sınır aşan suların paylaşımı gibi birçok konu artık güvenlik arayışları içerisine bilimsel bakımdan da dâhil olmuştur. (Dedeoğlu, 2004: 39)

Eleştirel güvenlik çalışmalarının tanınmış isimlerinden Keith Krause'ye (Krause, 1996: 3) göre, dünya politikasındaki ana aktörler (süjeler), ki bunlar devletler olur veya olmaz, sosyal yapılardır ve de sosyal, siyasi, materyal ve fikirselle boyutları kapsayan komplike tarihsel süreçlerin ürünleridir; bu süjeler ortak sosyal anlayışları yaratan siyasi pratikleri oluşturur (ve yeniden oluşturur); bu oluşturma süreci süjelere kimlikler ve çıkarlar (normalde verilmeyen veya değişmeyen) kazandırmıştır; süjeler, yapılar ve dünya politikalarının pratikleri konusundaki sahip olduğumuz bilgiler "objektif" değildir, çünkü ortada gözlemciler veya aktörler tarafından şekillendirilen ortak yorumlardan ayrı olarak objektif bir dünya yoktur.

Küreselleşme ve güvenlik olguları arasındaki kavramsal bağ noktaları olan değişim ve güç, şu şekilde açıklanabilir:

Güvenlik genellikle genel kontrol ve istikrarın bir tezahürü olarak anlaşıldığından, mevcut düzenin korunması, yönetilmesi ve bu düzene adapte olunması, uluslararası sistemdeki aktörlerin önde gelen amaçlarından biri hâline gelir. Değişen şartlar ve bunun sonucunda ortaya çıkan istikrarsızlıklar güvenlik çalışmaları için önde gelen araştırma konuları olmuştur.

Aynı zamanda değişim, küreselleşmeyle ilişkili bir etken olarak da görülebilir. Nitekim küreselleşmenin tanımlarından hangisi seçilirse seçilsin (Mesela: tarihi yönelimlerin hızlanması ve sıkışması; bazı dünya değerlerinin ve geleneklerinin evrenselleşmesi ve yayılması veya hızla artan ve eşit olmayan sınırlararası mal, servis, insan, para, teknoloji, bilgi, fikir, kültür, suç ve silah

akımları) neticede değişim küreselleşme sürecinin temel bir karakteridir.

Gücün yeniden biçimlendirilmesi, küreselleşme ve güvenlik arasında kavramsal bir bağ sunmaktadır. Şöyle ki, küreselleşme ulusal ve uluslararası düzeyde gücün yeniden biçimlendirilmesi için veya başka bir deyişle otorite alanlarının kayması ve yeniden yeni aktörlerin oluşması için yeni ortamlar üretmektedir. Örneğin, faaliyetlerini giderek ulusal düzeyden uluslararası alana kaydıran uluslararası terörizm gruplarının ve organize suç birimlerinin aktivitelerinde otorite kaymasının nasıl olduğu görülebilir. Diğer örnekler devlet dışı örgütler (NGOs) ve şirketler gibi bazı ulusal düzeydeki aktörleri içerir. Bu aktörler daha önceleri kapasiteleri açısından yeterince gelişmemiş kabul edilmişlerse de şimdi, daha önceden sorgulanmayan devlet güvenlik örgütleri gibi güç merkezleri pahasına, daha fazla saygı ve ilgi görmektedir. (Aydınlı, 2003: 42)

“Bilgi” ve Güvenlik

Yukarıda açıklanan paradigmlar ve verilen örneklerden anlaşılacağı üzere bilgi güçtür. Güç güvenlik açısından önemli bir kavramdır. Fırsat ve tehditlerin oluşmasında işlevi büyüktür. Günümüzde bilginin ön plana çıkmasının nedeni teknolojinin kullanımımıza sunduğu bilgi miktarlarındaki baş döndürücü artıştır. Bilgi teknolojileri bilgiyi üretmek, saklamak, işlemek ve paylaşmak amacı ile geliştirilen teknolojilerin tümünü kapsar.

Başlıca bilgi ögeleri; Algılama, gözlemleme, enformasyon, zekâ, farkındalık, anlama, paylaşma, iş bölümü, karar verme ve uygulama’dır. Herhangi bir uygulamada, bilgi ögeleri açık ve seçik olarak belirlenmeden kullanılan bir güvenlik sisteminin güvenliği söz konusu değildir. (Şekil 1, bkz.: s. 425) Bilginin özellikleri;

- Hızlı
- Uyumlu,
- Tam ve doğru

olmasıdır. Her ulusun kendi kültürüne, diline, siyasi, coğrafi, askerî, ekonomik ve politik yapısına göre bilgi ögelerini belirlemesi ve bu ögelere uygun teknoloji geliştirme ve kullanma stratejilerini oluşturması gerekmektedir. Başka ulusların bilgi ögelerine göre üretilmiş bilgi teknolojilerini satın alarak kullanmak, bizi o ulusların bizim için biçtiği rolü oynamaya yöneltir.o nedenle bilgi güçtür.

Bilgi teknolojilerinin güvenliğimiz için tehdit oluşturmaması üretilen bilginin güvenli olmasına bağlıdır. Güvenli bilginin beş temel koşulu yerine getirmesi gerekmektedir:

- a. Gizlilik (*Confidentiality*),
- b. Bütünsellik (*Integrity*),
- c. İstendiğinde hazır bulunma (*Availability*),
- ç. Gerçeklik (*Authenticity*),
- d.Yadsıma (*Non-repudiation*). Tüm bu koşulları sağlayabilme yeteneğine

sahip bir enformasyon altyapısı oluşturulmadığı durumlar güvenliği tehdit edicidir. Bilgi güvenliğinin diğer iki önemli boyutu ise:

- a. Kullanılabilir ve
- b. Zamana hassas

olmasıdır. Bir bilgiyi üretirken ve onu kullanırken o bilgiye ait:

- a. Tehditleri,
 - b. Saldırı hâlindeki hassasiyetleri,
 - c. Siber güvenlik koşulları ve standartları
- çok iyi analiz edilmeli ve araştırılmalıdır.

Bilgi teknolojilerinin güvenliğe etkisi üç değişik ortamda incelenmelidir (**Şekil 1, bkz.:** s. 427)

- a. Fiziksel Ortam,
- b. Enformasyon Ortamı,
- c. Bilişsel Ortam

Fiziksel Ortam: Bilginin üretildiği noktadan iletiildiği araçlara kadar her türlü teknolojik aygıtı içerir.

Enformasyon Ortamı: Bilginin bulunduğu her türlü optik, manyetik, elektromanyetik, sayısal ve siber ortamı içerir. Bu ortamlarda bilgi yaratılır, değişime uğrar ve paylaşılır.

Bilişsel Ortam: Burada sosyo-kültürel değerler rol oynamaktadır. Sosyo-kültürel ortam burada kamuoyu oluşmasına zemin hazırlar. Paydaşların akıllarında gerçekleşir. Algılama, farkındalık, değerlendirme, anlama, inanma, ve kararlar yer alır. Burada görünmez ve ölçmesi zor değerler mevcuttur; ahlak, ulusal bilinç, tecrübe, durumun farkında olunması vb. kişiye özgü davranış biçimleri bilişsel ortamda şekillenir. Bilişsel alandaki tüm bilgiler bunu üreten insanın eğitimine, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik seviyesine, yeteneklerine, aklına ve zekasına bağlı olarak filtreden geçer ve herkese göre değişir. Tabii ki herkes tektir, tekrar söz konusu değildir. Mesajın oluşturulması aşamasından mesajın alınması ve özümlemesi aşamasına kadar ki süreci kapsar.

Politik ve askerî anlamda bilgi harbi genel olarak ülkelerin hedeflerine ulaşmak için bilgiyi kullanması olarak tanımlanabilir. Bilgi harbi ya da psikolojik harp ülkeler arası olabileceği gibi, ülke içinde kamuoyu oluşturmak ve toplumu manipule etmek için de kullanılabilir. Bilgi Harbi; “Politik ve askerî hedefleri desteklemek için barış, kriz ve savaş dönemlerinde hasımın sahip olduğu bilgi altyapısı, sistem ve süreçlerinin işlevselliğini engellemek, imha etmek, bozmak ve çıkarlar için kullanmak amacıyla yapılan hareketlerle, düşmanın bu faaliyetimize karşı önlem almasını engelleyecek ve benzeri harekâtına karşı koyacak tedbirler ve süreçlerin tamamı” olarak tanımlanmıştır.

Bilgi harbi hedefi, amaçları ve araçları bakımından sivil ve asker ayrımı yapılması çok güç olan harekâtları içerir. Bilgi harbi, savaş zamanına ek olarak asimetrik tehdit, barış ve kriz dönemindeki hazırlık ve operasyonları ile de

sonuç getiren bir mücadele türüdür. Sıcak çatışmalar başlamadan tamamlanacak bir dizi harekât, fiziki güç kullanımına gerek kalmadan arzu edilen askerî ve politik sonuçlara ulaşılmasını sağlayabilir.

Bilgi harbinin hedefi “bilgi üstünlüğü”dür. Bu amaca;

- Bilgi edinerek,
- Düşmanın bilgi toplamasına engel olarak,
- Düşmanı yanlış bilgi ile yanıltarak,
- Düşmanın bilgi işlem süreçlerine engel olarak veya
- Bilgi alt yapısını tahrip ederek

ulaşılabilir. Bu yöntemlerin her biri sonuçta mutlak veya göreceli bilgi üstünlüğü sağlar.

Bilgi Yönetim Sistemi: Bilginin veya haberin veriliş şekli hedefe giderken ne şekilde verileceği amaçlar ve hedefler doğrultusunda belirlenebilir ve değişime uğrayabilir. Bilgi yönetimini ön plana çıkararak, rollerin esnek ve çok fonksiyonlu dağılımı ile medyanın çok daha hızlı ve verimli kullanılması mümkün olmaktadır.

Çeşitli kaynaklardan elde edilen terabaytlarla bilginin güvenli olarak saklanması, işlenmesi ve kullanımı için büyük bir enformasyon altyapısı gerekmektedir. Tüm bu bilgilerin emniyetli ve güvenli ortamlarda barındırılması büyük bir önem taşımaktadır. Siber terör denen bir atom bombasının yaptığı tahribattan daha fazlasına mâlolan şey işte bu sisteme ve bilgiye verilebilecek olan zarardır. Bir bilgisayar virüsü ile bu sağlanabilmektedir.

Bilgiyi kullanmak isteyen güçler, çok yüksek miktardaki bilgi sepetinden ihtiyaç duyulan bilgileri ararlar, önceliklendirirler, filtrelerler ve belirli bir rol ve amaç için üretirler. Üretilen bilgilerin ne amaçla, kim tarafından kullanılacağı ve yapacağı etkiler çok önemlidir. Psikolojik harp burada başlamaktadır.

Psikolojik harekât, savaşın bir parçasıdır. Karşı tarafı korkutmak, sindirmek veya sonuçları zararlı olacak tepkilere doğru yönlendirmek, bu harekât tarzının bir cephesidir. Kasıtlı yanlış bilgilendirme ve olanı abartarak aktarma, teknik tabiriyle dezenformasyon, psikolojik harekâta en sık başvuru alan araçtır. (Yarman-Vural, 2007: 8)

Dezenformasyon doğası gereği çelişkilerle dansetmesi gereken bir sanattır. Neticede; dezenformasyonu kullanan taraf, hedef kitlesinin algısı üzerindeki hâkim bilgi/veri/haber seti üzerinde çarpıtmalar gerçekleştirmek istediği için dezenformasyona başvurur.

Dezenformasyonu kullanan kaynak, akıllı ve bilinçli ise yaygın kanının aksine, dezenformasyonun yayıldığı kaynağı ve hedeflerini tespit edebilir ve bu

bazı durumlarda enformasyondan bile daha bilgilendiricidir, Neticede, algınızın nasıl manipüle edilmek istendiğini ve bunun kimin yaptığını anlamamız durumunda, size sadece mantığınızın karanlık odasında, bu resmin negatifini almak kalır. Dezenformasyonun bu niteliğini bildiği için dezenformasyonu yapan dezenformasyonu akıttığı kanalı çeşitlendirmek zorundadır. İşin doğası gereği, dezenformasyona sebep olan şartlar değişip de, söz konusu dezenformasyonun niteliğini ve içeriğini değiştirmek zorunda kaldığımızda, eğer sürekli aynı kanalı kullanıyorsanız, söz konusu kanal sergilediği çelişkilerle hedef kitlesi nezdinde inandırıcılığını yitirir ve bir sonraki dezenformatif bilgi akışı içinde yeterliliğini kaybeder ve gittikçe anlamsızlaşır. Kaynakları çeşitlendirmek dezenformasyonu daha etkili kılmaktadır. Dezenformasyonun daha da incelmış hâli, bazı gelişmeleri engellemek için o gelişme potansiyelini boğacak tehdit edici, bastırıcı haber ve yorumlar yapmaktır. Medya ve haber ajansları bu işin ilmini bilmektedir. Yönetildikleri aktörlere hizmet ederler.

Bazı güç odaklarının ve gizli servislerin, tarihin her döneminde dezenformasyona başvurdukları bilinmektedir. Haberler, bilgiler, sinyaller tarihin hiçbir döneminde görülmemiş bir hızla tüm yerküreye yayılmaktadır. Saptırılmış ya da yanıltıcı enformasyonu kasten yayma çabasına “Dezenformasyon” denmektedir. Ancak, Enformasyon Çağı’nda bu türden etkinliklerin çapı ve etkileme alanı genişlemektedir. Sözlüklerde dezenformasyon tanımları çeşitlidir:

- Rakibi yanıltmak için ortaya sürülen yanlış bilgi.
- Düşüncelere sevk ederek paranoyaklaşmasında rol alan önemli bir etken.
- İnsanları yanıltma amacıyla yanlış, fazla ya da eksik bilgi vermek vb.

Daha çok bir medya terimi olarak kullanılan “dezenformasyon” aslında anlamı “yanlış bilgi verme” değil, “bilgisizleştirme” olan kelimedir. Sosyal paranoya yaratılmasında kullanılan etkili bir yöntemdir.

Dezenformasyon’a anlam olarak yakıştırılan, aslında “misinformation” kelimesinin gerçek anlamıdır. Dezenformasyon, yanıltıcı (yersiz, ilgisiz parçalı ya da yüzeysel) enformasyon, yani insanda bir şey hakkında bilgi sahibi olma illüzyonu yaratan, oysa aslında insanı bilgilendirmekten uzaklaştıran enformasyon demektir.

Medya ve Tehdit

Medya bireylerin tutum ve davranışlarını etkileyebilme ve bunları değiştirebilme gücüne sahiptir Yaşanan teknolojik gelişmelerin kitle iletişim sektörüne de yansımalarıyla medya toplumdaki en etkin güç merkezlerinden biri hâline gelmiştir. Bu gelişmelere paralel olarak medya yöneticileri, editörler ve etkin köşe yazarlarını da içine alan medya elitleri de, toplumsal yapı içinde bu gücü elinde bulunduran baskı grupları hâline gelmiştir. Medya ulaştığı bu gücüyle, bireylerin tutum ve davranışlarını etkileyebilmekte, değiştirebilmekte

etkili olmakta elindeki araçları bu yönde kullanmaktadır.

Bu etki tek tek bireyleri ve dolayısıyla tüm toplumu kapsar. Medya, toplumun yapısını, kurulu düzenini ve bireyler arasında cereyan eden toplumsal ilişkileri yeniden yaratma, yeniden şekillendirme, yeniden üretme ve yorumlama gücüne ve yeteneğine sahiptir. Semboller, işaretler, sayılar, sözcükler ve resimlerden ya da bunların bileşkesinden oluşan iletiler yalnızca mesaj taşımazlar. Aynı zamanda insanların dünyasını yeniden şekillendirip yorumlar, ona yeni boyutlar kazandırır. Medyanın bu şekillendirme ve değiştirme etkisi bireyler, toplumlar ve o toplumların siyasal yapıları üzerinde de etkili olmaktadır. Bu konuda Amerikalı sosyal bilimci Rivers, medyaya yönelik olarak “ikinci” ya da “öteki hükümet” şeklindeki saptamalar ve betimlemelerde bulunmaktadır. (Schiller, 1993: 87)

Medya, istenirse çok etkin bir propaganda aracı, bunun da ötesinde geniş halk kitlelerinin beyinlerini yıkamak için güçlü bir silah olarak da kullanılabilir. Kitle iletişim araçlarının sahipliğini ya da kontrolünü elinde bulunduran kişi ya da gruplar, haberleri ve iletileri ilgi ve istekleri doğrultusunda tahrif (deforme) edip değiştirebilirler. Böylece insanların kanaatlerini, düşüncelerini ve şeylere yükledikleri anlamları şekillendirme yetisini kendi tekellerinde bulundurmaya isteyebilirler. Yine medya kültürel sömürü ve kültür asimilasyonu amacıyla kullanılabilir. Bunun da ötesinde medya kimi güçler tarafından, ulusal kimliği köreltmek, ulusal birlik ve beraberlik duygularını zayıflatmak, toplumsal huzur ve barış ortamını bozup, toplumu kaos ve kargaşanın içine sürüklemek amacıyla kullanılma potansiyeline de sahiptir. Bu anlamda medya bir tehdit konumuna gelebilmektedir.

Birçok araştırmacı, kapitalist toplumlarda medyanın en başta gelen işlevinin devleti meşrulaştırmak; hatta bununla da yetinmeyip, toplumdaki etkin güç odaklarına karşı ya rakip olarak varolabilecek karşıt odakları veya grupları da gayrimeşru hâle getirmek olduğunu savunurlar. Bu anlamda medyanın potansiyel gücü ve etkilerinin boyutları konusunda birçok araştırmalar yapılmıştır. Yapılan araştırmalar da şu temel bulgular ortaya konmuştur:

Kitle iletişimi alanında ileri derecede gelişmiş teknolojilerin kullanılması, medyaya çok geniş dinleyici ve izleyici kitlelerine ulaşma olanağı ve fırsatı tanıdı.

Hızlı kentleşme ve sanayileşmeye paralel olarak dengesiz yapıda, anomik ve yabancılaşmış bir toplum türü ortaya çıkardı. Kendine ve toplumuna yabancılaşmış, kaypak, kural tanımaz, boşluk-anlamsızlık-değersizlik duyguları içinde bulunan bireylerden oluşmuş bu toplumlar (anomik), doğaları gereği kolay yönlendirilebilir (manipülasyona açık) bir konuma gelmişlerdir.

Hızlı kentleşme ve sanayileşme kent insanını, kitle iletişim araçları karşısında göreceli de olsa savunmasız, çaresiz ve onlardan kolay etkilenir hâle gelmiştir. Kitle iletişim araçlarını elinde bulunduranlar aynı zamanda, bu sahip

bulunuşluğun bir getirisi olarak, düşünce ve zihinsel üretim araçlarını da kontrolleri altında tutarlar. Bu “gücün” kimin elinde olduğuyla ilgilidir.

En azından potansiyel olarak kitle iletişim araçları, bireylerin duygu, düşünce ve inançları üzerinde çok büyük bir etkiye sahiptir. Bunun bir sonucu olarak da bireylerin tutum ve davranışlarını değiştirebilecek bir güce sahiptir. Meydana getirilebilecek bu değişikliğin yönü olumlu yönde olabileceği gibi, olumsuz yönde de olabilir. Bu durum birçok faktöre bağlı olarak toplumdan topluma ya da aynı toplum içinde zamana bağlı olarak farklılık gösterebilir. Bu toplumlar için önemli bir tehdittir.

Kitle iletişim araçlarına sahip olanlarla bu araçların kontrolünü elinde bulduranların konumu çok önemlidir. Kültür endüstrisi alanında hızlı bir artış gösteren tekelleşme, medyada da tekelleşmeye yol açmaktadır ve bu toplumlar için çok ciddi tehlikeleri de beraberinde getirerek önemli bir tehdit unsuru hâlini almaktadır.

Medya ve Kültür

Medya konusunu kültür temelinde ele alıp inceleyen araştırmacılar kültürü, tarihsel koşulların ve ilişkilerin bir ürünü olarak varlık gösteren temel toplumsal sınıfların ve grupların, kendi iç dinamiklerinden ve aralarındaki etkileşimden doğan değerlerin ve araçların oluşturduğu bir bütünlük olarak algıladılar. Bu düşünürler medyayı, halkın bilincinin, beğeni ve tercihlerinin çok güçlü şekillendiricileri olarak kabul ederler. (Arslan, 2007: 14)

Teknolojideki değişmelerin, insanların tutum, düşünce ve davranışlarında değişikliklere yol açtığı gerçeği Ziya Gökalp’in kültürle medeniyetin kesişim noktalarını gösterdiği kültür tanımında şöyle ifadesini bulmaktadır. Kültür; halkın an’anelerinden, teamüllerinden, örflerinden, sözlü ve yazılı edebiyatından, lisanından, musikisinden, dininden, ahlakından, bedii ve iktisadî mahsullerinden ibarettir. Teknolojinin onu üretenin düşünce sisteminden ve yaşam tarzından bağımsız olmadığı ortadadır. Sosyal ve kültürel hayatta büyük değişikliklere yol açan teknoloji, kendine mahsus değerler sistemine sahiptir.” Modern üretim, insan münasebetlerinde aile ve bölge bağlarının bir yana bırakılmasını ve verimlilik esasına, rasyonel hesaplara dayanan münasebetlerin gelmesini gerektirir.” (Meriç, 1986: 56)

Medya kitle kültürünü oluşturmaktadır. Günümüzde aracın bütününde ürettiği ideoloji ve yapıtı sunuş biçimi, yapıtta içerilen düşünceyi kendiliğinden bir biçimde dönüştürür ya da çarpıtır. Böylece bilginin iletişimi manipüle edilmiş olur. Çünkü kültür ürünleri, tefrika romandan sinemaya, hemen hemen tümüyle emeğin gündelik üretiminin girdisi olarak “eğlenceye” dönüşmüş bulunuyor.

TV’de ve sanal ortamda gerçek ve kurgu ayırt edilemez olmuştur. Seguela’nın Madonna olgusunu açıklarken kullandığı ‘Gerçek, sahte kimliği icat etti’ sözü, yaşanan durumu tam anlamıyla betimlemektedir. Gerçek

ablaların, gerçek anne-babaların yerine geçirilen sahteleri, edindikleri “gerçeklik” hâlesiyle yaşanan zamanla, olumsuz şartlarla seyircinin arasına kalın bir duvar çekmektedir (Oktay, 1994: 21)

Televizyonda kurgu gerçekmiş gibi sunulurken gerçek de kurguya bürünmektedir. Kültür büyük oranda görselleşmekte ve hayat televizyon ve video filmlerinde üretilen yapay olaylardan ibaret hâle gelmektedir.

“Kitle iletişim araçlarının en olumsuz etkisi belki de günlük yaşamın her anını ve olgusunu, “seyirlik bir oyun” hâline indirgeyiştir. Bugün dünyanın her tarafında olup bitenleri en kısa zamanda hem de görüntüleriyle izleyebiliyoruz. Bu açıdan kitle iletişim araçları, kültürün “duyarlı hâle getirme” işlevini törpülemiştir. Oysa günlük dramın seyirlik bir olgu hâline indirgenmesi kadar tehlikeli bir şey olamaz. Ne yazık ki, çağdaş iletişim sistemi bu bakımdan eleştirel duygunun parçalanmasına yol açmıştır.” (Özkök, 1985: 92)

TV, öncelikle bir görsel araçtır. İzleyicinin bilincine egemen olan görüntülerdir. TV, anlamayı değil, algılamayı gerektirir. TV izleme hiçbir beceri gerektirmez, izlenmesi ve ulaşımı kolay bir araçtır. İnsan-insana ilişkilerin duygusal temelini yıkan TV, ilk etapta kitlelerin zihnini uyuşturmakta, onlara tek bir merkezden ortak bir gündem sunmaktadır. Sonra bütün bireysel, zümresel farklılıkları yok ederek toplumu bir bütün için standartlaştırmaktadır. Çağımızda insanlar, hayatın nihai anlamını bize öğreten asıl meselelerle uzun uzadıya uğraşmak, bu meseleler üzerinde kafa yormak istememektedirler. Kitle kültürü üreten modern iletişim araçları, tüketim toplumunun genel yapısına uygun, bilgiyi de bir nesneye dönüştürüp üretmekte, sonra kitlesel tüketime sunmaktadır.

Oysa bilgi tüketime sunuldukça insan da zihnen sığılaşır, yüzeyselleşir. Belki de tarihte 20. yüzyılın insanında gözlenen zihni tembellek ve geriliğin bir benzerine daha önce rastlanmamıştır. İnsanoğlu modern iletişimin etki alanı içine girdikçe hikmetli düşünme ve hakikati arama melekelerini kaybedecektir. İnternet, TV, radyo, gazete, dergi, best-seller vb. kuvvetli araçlarla zihni uyuşturulan insan, kolayca sürü içinde sistemleşir, programlanmayı kabul eder. Programlanan insan ise özgürlüğünü ebediyen kaybeder.” (Bulaç, 1988: 34) Kültürün tek taşıyıcısının kitap olduğunu söyleyen Cemil Meriç: “Televizyon kültürünün kültür değişimini hızlandırması karşısında neler önerirsiniz?” sorusuna şöyle cevap veriyor: “Televizyon kültürü diye bir mefhum tanımıyorum. Televizyon, aylak, şuuru içdiş edilmiş, hiçbir zaman okumak ve düşünmek alışkanlığı kazanmamış sokaktaki adam için icat edilmiş bir nevi afyondur. Televizyon seyrederken şuorumuz yarı uykudadır. Bu itibarla seslerin ve renklerin cümbüşüyle bir kat daha sarhoşlaşır ve kendimizden geçeriz. Televizyon, şuardaki son kırıntıları da yok eden bir cehennem makinesidir. Kişiyi gerçek hayattan koparan, yokluğa, boşluğa, şuarsuzluğa açılan bir kapı.” (Meriç, 1986: 62)

Eğlence, televizyondaki her türlü söylemin üst-ideolojisidir. Neyin gösterildiğinin ya da hangi bakış açısının yansıtıldığının hiçbir önemi yoktur. (Postman, 1994: 85)

Kitle iletişim araçlarına maruz kalmak pek çok sosyal problemi de beraberinde getirmektedir. Bu araçlardan özellikle televizyon için bir eğitim düzeyi, bir bilgi birikimi gerekmediğini de belirtmiştik. Tüm bunlar insanlar için büyük tehditleri içermektedir. Çünkü bu araçlar zamanla insan ilişkilerinin yerini almakta, daha kolay sanal bir dünya oluşturmaktadır.

Bugünkü teknoloji (bilgisayar, cep telefonu, internet ve TV vb.) sayesinde dünyanın bir ucunda meydana gelen olayı, dünyanın diğer ucunda izleyebilmenin ve bir olay hakkında anında bilgi alabilmenin iletişim imkânını teknoloji nimeti olarak değerlendirilmesi –medyanın sansürünü ve sansürden de beter olan çarpıtıcı yorumunu dikkate almayacak olursak– doğru gibi görünebilir.

Teknolojik imkânlarla ufukları genişleyerek, dünyayı gözlemeye, dünyayı izlemeye başlayan insanlar, kendi komşusunu, kendi mahallesini, kendi yöresini görmez, görse bile önemsemez duruma gelmiştir. Dünyayı yakından izlemeye başlayan bu insanların gözlem ufukları genişledikçe, gözledikleri olaylarla katılımları ve müdahale imkânları azalmaktadır. Bütün bu insanlar bilerek veya bilmeyerek, isteyerek veya istemeyerek dünyaya seyirci kalmaktadırlar. (Alagaş, 1985: 21) Fiziksel olarak pasifizme itilmekteler, zihinsel olarak da dumura uğramakta ve zekâları körelmektedirler. Düşünme ve kritik etme melekeleri de zayıflamaktadır.

TV ekranının karşısındaki ve internet kullanan insanlar, komşularından ve kendi toplumsal gerçeğinden soyutlanarak yalnızlaştırılmış insanlar yalnızlıklarını fark edemeyecekleri bir aldanıma düşmektedirler. Kendisinden ibaret bir dünyaya kapanmak, aslında çok büyük bir aldanmadır. Toplumsal konumu bakımından onunla aynı sorunu yaşayan bir diğer sıradan insandan, uzaklaşan ve onu kendi mutluluğu için en büyük hasım sayan ‘sıradan insan’ şimdi, kendisine medyanın ve ardındaki iktidar odaklarının düzenleyip sunduğu bir hayatın içindedir. (Oskay, 1994: 67)

Medya, kültürü koruyan ve kültürü aktaran bir araç değil, kültür üreten bir araçtır. Medyada üretilen kültür tüketim alışkanlığından, yatma ve kalkma saatine kadar hayatın bütününe kuşatıcı bir özelliكتedir. Kültür alış-verişinde de güçlü olan ifadesiyle kültürel zenginliği kastettiğimiz gibi daha çok medya gücünü kastediyoruz. Günümüzde medyanın gücü değil, gücün medyası söz konusudur.

Ferdin toplumdaki kültürel değerleri özümsemesinde en etkili faktör ailedir. Televizyon ve internet, aile içi iletişimi yok etmiş ve aile içi şiddetin kaynağı hâline gelmiştir. Yapılan araştırmalara göre en çok izlenen programlar “reality show” denilen tarzda şiddet içeren ve şiddeti en açık hâliyle görsel bir malzeme hâline getiren programlardır.

Aile, tüm toplumların çekirdeğidir. Televizyonların porno ve şiddet içerikli programları ile bilgisayar oyunları ve internet karşısında savunmasız kalan aile yapımız değişmekte, kültür erozyonuna uğramaktadır. Aileler, baş döndürücü hızla değişen sosyo-kültürel değerlerine sahip çıkamamaktadır. Geçim sıkıntısı ve yoksulluk içinde olan aile bireyleri ise hain mihraklarca kısıvrak sarılmaktadırlar. Günümüz toplumları için bu vb. durumlar, en önemli tehdit unsurlarını oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

Aktel, Mehmet, (2001), “Küreselleşme Süreci ve Etki Alanları”, **S. D. Ü., İ. İ. B. F. Dergisi**, S. D. Ü. Basımevi, Isparta, Cilt: 6, Sayı: 2, s. 198-199.

Alagaş, Mehmet. (1995), **Yoldaki Musibetler**, İnsan Dergisi Yayınları, İzmir.

Arı, Tayyar, (2002), **Uluslararası İlişkiler Teorileri; Çatışma, Hegemonya, İşbirliği**, ALFA Yayınları.

Arslan, D. Ali, (2007), Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, İlef. net., <http://ilef.ankara.edu.tr/id/yazi.php?yad=2356>. Erişim: 21.08. 2007.

Aydınlı, Ersel, (2003), “Küreselleşme ve Güvenlik: Teorik Yaklaşımlar”, **Avrasya Dosyası**, Cilt: 9, Sayı: 2.

Booth, Ken, (2003), “Güvenlik ve Özgürleştirme”, **Avrasya Dosyası**, Yaz, Cilt: 9, Sayı: 2.

Bulaç, Ali, (1988), **İnsanın Özgürlük Arayışı**, Beyan Yayınları, İstanbul.

Dağı, İhsan, (2000), **İnsan Hakları, Küresel Siyaset ve Türkiye**, Boyut Kitapları, İstanbul.

Dedeoğlu, Beril, (2004), “Yeniden Güvenlik Topluluğu: Benzerliklerin Karşılıklı Bağımlılığından Farklılıkların Birlikteliğine”, **Uluslararası İlişkiler Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 4, Kış.

Eslen, N., (2005), **Tarih Boyu Savaş ve Strateji**, Truva Yayınları, İstanbul, s. 177.

Kıraç, Can, (2001), “Medeniyetler Çatışmasına Doğru”, **Platin Dergisi**, Ekim, s. 7.

Krause, Keith, (1996), “Critical Theories and Security Studies”, **YCISS Occasional Papers**, Nu. 33, s. 3-4.

“Küresel Dinamikler”, <http://www.turkab.net/kure/kureinx.htm>, Erişim: 10.06. 2007.

Meriç, Cemil, (1986), **Kültürden İrfana**, İnsan Yayınları, İstanbul.

Nye, Joseph S. Jr., (2003), **Amerikan Gücünün Paradoksu**, (Çeviren: Gürol Koca), Literatür Yayınları, İstanbul.

-----, (2005), **Dünya Siyasetinde Başarının Yolu, Yumuşak Güç**, (Çeviren: Rayhan İnan Aydın), Elips Yayınları, Ekim,, s. 14.

Oktay, Ahmet, (1994), **Türkiye’de Popüler Kültür**, Yapı Kredi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.

Oskay, Ünsal, (1994), “İletişim Çağı İnsanın Sorunu: İletişimsizlik!”, **Bilim ve Teknik**, Sayı: 315, Şubat.

Öke, Mim Kemal, (2001), **Küresel Toplum**, ASAM Yayınları: 26, Jeopolitik, Strateji, Terör Araştırmaları Dizisi; 7, Ankara, .

Örgün, Faruk, (2001), **Küresel Terör**, Okumuş Adam Yayınları: İstanbul.

Özdağ, M., (2001), **Türkiye ve Türk Dünyası Jeopolitiği Üzerine**, ASAM Yayınları, Ankara, s. 3-4.

Özkök, Ertuğrul, (1985), **Kitlelerin Çözülüşü**, Tan Yayınları, Ankara.

Öztürk, Feza, (2007), “Küreselleşme Yeni Dünya Düzeni”, <http://www.mga.gov.tr/turkce/grupe/ues/5FOzturk.html>, Erişim: 12. 8. 2007.

Postman, Neil, (1994), **TV: Öldüren Eğlence**, (Çeviren: Osman Akınbay), Ayrintı Yayınları, İstanbul.

Schiller, Herbert, (1993), **Zihin Yönlendirenler**, (Çeviren: Cevdet Cerit), Pınar Yayınları, İstanbul.

Tansu, Okan, (2007), “Birileri Hiç Şaşırmadı”, <http://www.medyakronik.com/arsiv/14090103.htm>, Erişim: 21.06. 2007.

Tuna, Gülgün. (2001), **Yeni Güvenlik**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s. 1.

Yarman-Vural, Fatoş Tünay, (2007), “Bilgi Teknolojisindeki Gelişmenin Yarattığı Uluslararası Yeni Güvenlik Ortamı”, <http://www.harpak.tsk.mil.tr/duyurular/SEMPOZYUM/04%20Prof%20Dr%20Fatos%20Yarman%20VURAL.doc>, Erişim: 10.08.2007.

